

**Participarea la viața culturală.
Provocări și perspective în evaluarea performanțelor
instituțiilor de spectacole și concerte**

Pr. lect. univ. dr. Cosmin Ilie
Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați
cosmin_ilie2005@yahoo.com

Abstract:

The terms performance, transparency, sustainability, evaluation, funding, remuneration based on achievements or competences, differentiated funding based on achievements and/or impact produced, added value of the product or impact within the source community, scientific community or simply within whose activity is carried out, are used more and more often, today, in society. Although the words seem rather specific to the economic field, they are widely used in both the public and non-profit sectors (associations, foundations, NGOs, etc.). The cultural, creative and recreational sector, and implicitly the institutions of shows and concerts, are no exception. Although there are satisfactory definitions of what performance means and how it can be evaluated, the perception is different depending on who/what is analyzed: coordinating and/or funding authority, institution management, specialists in the field of activity, own staff, direct beneficiaries, indirect or possible, community impact and more the like these. A quantitative analysis of statistical data in the cultural field indicates 5 possible performance indicators relevant for performance and concert institutions.

Keywords: *cultural management, performance, performance and concert institutions, statistics, performance evaluation, cultural life participation*

Cuvintele performanță, transparență, sustenabilitate, evaluare, finanțare, remunerare pe baza realizărilor sau a competențelor, finanțare diferențiată pe baza realizărilor și/sau a impactului produs, plus-valoarea produsului sau a impactului în cadrul comunității sursă, științifice sau pur și simplu în cadrul căreia se desfășoară activitatea ș.a. sunt folosite tot mai des, azi, în societate. Deși termenii par mai degrabă specifici domeniului economic, sunt folosiți pe scară largă atât în sectorul public, cât și în cel non-profit (asociații, fundații, ong-uri etc.). Sectorul cultural, creativ și recreativ și implicit instituțiile de spectacole și concerte nu fac excepție. Pentru a se putea adapta și a face față într-o competiție din ce în ce mai acerbă în sectorul de petrecere a timpului liber, ce devine în fiecare zi tot mai generos în oferte culturale, indoor sau outdoor, cu prezență fizică sau online și, mai nou, în

spațiul virtual – metavers, fiecare instituție/organizație trebuie să fie performantă pentru a supraviețui într-o piață concurențială.

Ideea principală din spatele termenilor enumerați poate fi sintetizată într-o nevoie resimțită, ordonată sau indusă, de a evalua permanent performanța, din toate punctele de vedere posibile: economic, profesional, al resurselor umane, educațional, al impactului, al plusvalorii etc.

Deși există definiții satisfăcătoare cu privire la ce înseamnă performanța și cum poate fi evaluată, totuși percepția este diferită în funcție de cine/ce este analizat: autoritate coordonatoare sau/și finanțatoare, managementul instituției, specialiști în domeniul activității, personal propriu, beneficiari direcți, indirecti sau posibili, impact în comunitate ș.a.

Între percepții atât de diverse și variate există atât puncte de convergență, cât și de divergență. Câteva exemple ne vor oferi o imagine de ansamblu:

a. Din punct de vedere al așteptărilor cu privire la performanța evaluată,

- autoritatea care reglementează, coordonează sau/și finanțează solicită evaluarea performanței din punct de vedere economic, profesional, al plusvalorii produselor culturale oferite și al impactului în comunitate;
- managementul instituției va fi interesat de performanța profesională, de administrarea eficientă a resurselor, de impactul activităților și de profit/plusvaloare;
- specialiștii în domeniul activității urmăresc, în principal, performanța profesională și educațională/dezvoltarea aptitudinilor;
- personalul propriu resimte că instituția este performantă atunci când beneficiază de posibilități de dezvoltare profesională, educațională, a diverselor competențe și aptitudini și este remunerat corespunzător efortului depus și pregătirii profesionale;
- beneficiarii direcți sunt interesați de impactul economic (cost per participare) și de beneficiile directe obținute (estetice, socializare, divertisment, relaxare sau educaționale);
- comunitatea în ansamblu urmărește vizibilitatea instituțională, performanța globală, plusvaloarea economică, socială și profesională, impactul direct și indirect.

b. Din punct de vedere al percepției personale sau comunitare asupra performanței,

- pentru personalul de specialitate - artistic performanța poate însemna cea mai bună formă pe scenă;
- pentru manager poate însemna cel mai mic cost per eveniment;

- pentru specialist poate fi văzută ca perfecțiunea pe scenă, indiferent de cost;
- pentru personalul administrativ și tehnic poate fi un echilibru între efortul depus și remunerație;
- pentru beneficiarul direct (spectator) poate fi resimțită ca o experiență generală cât mai plăcută la un cost cât mai mic;
- pentru comunitate poate însemna eficiență și transparență în cheltuieli, ținând cont că finanțarea, în cele mai multe dintre cazuri, se face din banii comunității (taxe și impozite).

Deși extrem de diverse, toate aceste percepții și posibilități de analiză și evaluare a performanței, pentru a fi transformate în instrumente eficiente de management, au nevoie de un lucru comun – DATE/ INFORMAȚII cât mai clare, mai cuprinzătoare și echitabile, de la: autoritățile finanțatoare, instituțiile de control, managementul unităților, personal propriu și contractual, beneficiari (directi și indirecti), posibili beneficiari, comunitate etc.

Bineînțeles, cercetările profesioniste, cu un eșantion cât mai mare și divers, cu posibilități de colectare și stocare a datelor și personal specializat pentru interpretare sociologică, economică, din punct de vedere al marketingului, al stakeholderilor ș.a., reprezintă idealul, sunt de dorit și ar reprezenta instrumente extraordinare pentru un management eficient și performant, dar necesită resursă umană specializată și resurse economice generoase care, de cele mai multe ori, sunt greu de accesat.

Condițiile economice din cultură stau mai mereu sub egida subfinanțării. Deși în ultimii ani aportul economic, din punct de vedere valoric, a crescut, totuși nu a tinut pasul cu valoarea cheltuielilor și a resurselor necesare pentru desfășurarea adecvată a activității. Media procentuală a cheltuielilor pentru servicii culturale ale statelor membre din UE este de 0,4% din PIB, conform INCFC (2021) pentru perioada 2016-2020, România încadrându-se în acest procent, în timp ce limita de sus este atinsă de Islanda cu 1,1%, iar cea de jos de Grecia cu 0.15%, în condițiile unor venituri globale generate de sectorul cultural și creativ care reprezintă, pentru România, conform Strategiei Sectoriale în domeniul cultural 2023-2027 (HG 7, 2023) peste 3.1 % din PIB. Astfel, atunci când ne dorim informații pertinente din sector, singurele variante reale și accesibile pentru o imagine de ansamblu rămân Institutul Național de Statistică (INS) și Institutul Național pentru Cercetarea și Formarea Culturală (INCFC), iar pentru fiecare instituție în parte: micile sondaje/interviuri fizice și online și/sau instrumentele disponibile online, cum ar fi soft-urile pentru analizarea părerilor, sentimentelor

beneficiarilor, limitate de mărimea bugetului ce poate fi alocat și de resursa umană disponibilă.

Metodologie

Metoda de cercetare folosită este analiza cantitativă a datelor statistice din domeniul cultural, publicate cu periodicitate anuală de INS în volumul *Activitatea unităților cultural artistice* pentru anii 2018-2023 și de INCFC în volumele *Barometru de consum cultural* 2018, 2019, 2022, *Tendențe ale consumului cultural în pandemie*, edițiile I și a II-a, 2020-2021 și *Vitalitatea culturală a orașelor*, 2019 și 2021. Datele din ultimii 5 ani (2018-2023) au fost sintetizate și comparate, urmărind posibili indicatori de performanță. Au fost propuși pentru analiză 5 itemi drept indicatori de performanță relevanți:

- Media numărului de spectatori anual raportat la 1.000 de locuitori;
- Media anuală a titlurilor de piese per unitate artistică;
- Media anuală a numărului de reprezentații per categorie de unitate;
- Media anuală a numărului de spectatori per unitate;
- Media numărului de locuri în sală per unitate.

Rezultate

Datele surprinse și prezentate de INS în volumul *Activitatea unităților cultural artistice* și de INCFC în *Barometrul cultural*, realizate anual, surprind o imagine elocventă pentru participarea la viața culturală. Astfel, în anul 2018, **56%** dintre respondenții participanți la studiu (Barometru cultural, 2018) au răspuns cu **NICIODATĂ** la întrebarea dacă au participat la **evenimente culturale în ultimul an**, **62%** au dat același răspuns pentru **vizitarea unui muzeu sau o galerie de artă**, **61%** pentru **vizionarea unui film la cinematograful**, **52%** pentru **vizitarea unui monument istoric sau a unui sit arheologic** și **76%** pentru **citit sau împrumutat cărți de la bibliotecă**.

Conform Figurii 1 cea mai mare participare la viața culturală, cu o **frecvență săptămânală**, o înregistrează itemul generic „**evenimente culturale**” – **4%**. Astfel, deducem că doar 4% din populație participă frecvent la evenimente de acest tip.

Figura 1 - Frecvența participării la activități culturale în anul 2018.

În ultimele 12 luni cât de des ..	Săptămânal	Lunar	De câteva ori pe an sau mai rar	Niciodată	Total	Număr de cazuri
...ați mers la cinematograf pentru a vedea un film	2%	11%	26%	61%	100%	1215
...ați mers la evenimente culturale	4%	10%	30%	56%	100%	1215
...ați fost la o bibliotecă publică pentru a citi sau împrumuta cărți	2%	5%	17%	76%	100%	1214
...ați vizitat un monument istoric sau sit arheologic	2%	7%	39%	52%	100%	1216
...ați vizitat un muzeu (de orice tip) sau o galerie de artă	1%	5%	32%	62%	100%	1212

Sursa: preluare Barometru cultural, 2019

Din datele prezentate pentru anul **2019** (Barometru cultural, 2020), topul practicilor culturale cu frecvența **NICIODATĂ** este deschis de „mersul la bibliotecă, pentru a citi sau împrumuta cărți” cu **82%** și continuat de: **mersul la „club/discotecă” 77%**, **„teatru” 73%** (în creștere cu 6 procente față de 2018), **„competiții sportive”** în calitate de spectator **66%**, **„cinematograf” 66%** (Figura 2). Deducem din această informație că anul **2019**, unul marcat de o bogăție de evenimente și de o **participare generoasă la viața culturală, peste media multianuală, – de aproape 42%** (*Activitatea unităților culturale artistice în anul 2019*, 2020), înregistrează o participare la instituțiile de **specatacole – teatre de 27%**, reprezentând respondenții care au participat **cel puțin o dată pe an** la un astfel de eveniment, cu 15 procente mai jos față de trend-ul general.

Figura 2 - Top 5 Practici culturale – 2019, cu frecvența niciodată

Sursa: preluare Barometru cultural, 2020

Anii **2020** și **2021** au marcat o **scădere bruscă**. Conform datelor publicate de INS, **participarea la activitățile organizate de instituțiile de**

spectacole și concerte a scăzut de la **40% în 2018** (*Activitatea unităților cultural-artistice în anul 2018, 2019*) până la **7,8% în 2020** (*Activitatea unităților cultural-artistice în anul 2020, 2021*) și **10% în 2021** (*Activitatea unităților cultural-artistice, 2022*). Participarea la viața culturală a fost puternic influențată negativ de măsurile impuse de pandemia de COVID, iar o însănătoșire a consumului de cultură cu participare fizică a început să se vadă în **2022**, când media de participare la astfel de evenimente **a crescut până la 22%** (*Activitatea unităților cultural-artistice în anul 2022, 2023*).

Datele surprinse pentru anul **2022** de INCFC (Barometru cultural, 2023), regăsite în Figura 3 arată că doar **20% dintre respondenți au participat cel puțin o dată pe an la un spectacol de teatru**, iar dacă ne referim la **muzică clasică, balet sau operă doar 10%**, aceste procente reprezentând ratele cele mai scăzute de participare pentru diversele activități culturale surprinse în studiu. **Cea mai mare rată de participare** a fost înregistrată de itemul „vizitarea unui monument istoric sau a unui sit arheologic” – **59%**. Acest fapt poate fi explicat și prin dorința consumatorilor de a alege activități în aer liber, mai ales după restricțiile de deplasare impuse în perioada 2020-2021. În același timp, valorile înregistrate pentru participarea la spectacolele de teatru nu sunt cu mult diferite față de anul etalon din perioada selectată, 2019, înregistrând o diferență în minus de doar 7 procente, ceea ce ne conduce spre o concluzie a unei **participări generale relativ scăzute la astfel de evenimente culturale**.

Figura 3 - Frecvența participării la activități cu caracter cultural în anul 2022.

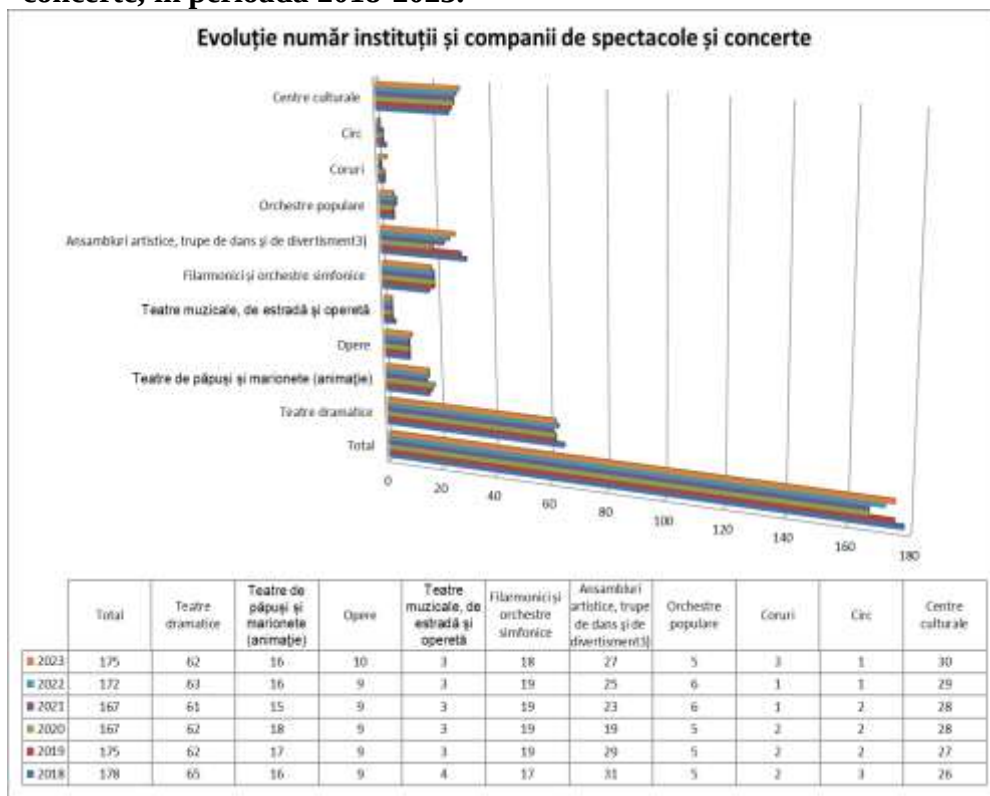
	Cel puțin o dată pe lună	Cel puțin o dată la șase luni	Cel puțin o dată pe an	Niciodată	Total
Participare la spectacole de muzică clasică / simfonică, operă sau balet	1%	4%	5%	90%	100%
Participare la spectacole de teatru	3%	8%	9%	80%	100%
Mers la cinematograf	7%	13%	6%	74%	100%
Mers la bibliotecă pentru a citi / împrumuta cărți	7%	5%	5%	83%	100%
Vizitat un monument istoric sau un sit arheologic (ex. palat, castel, biserică, mănăstire, grădini, clădiri vechi etc.)	10%	25%	24%	41%	100%
Vizitat un muzeu, expoziție sau galerie de artă	2%	14%	14%	70%	100%

Sursa: preluare Barometru cultural, 2023

După ce am surprins câteva detalii legate de participarea la viața culturală din România, întrucât cercetarea se axează pe instituțiile și companiile de spectacol și concerte, este util pentru demers să le și menționăm pe cele care fac obiectul analizei de față. Lista cuprinde acele tipuri de **instituții de spectacole și concerte** surprinse în datele colectate și furnizate de INS: teatre dramatice, teatre de păpuși și marionete (animație), opere, teatre muzicale, de estradă și operetă, filarmonici și orchestre simfonice, ansambluri artistice, trupe de dans și de divertisment, orchestre populare, coruri, circ și centre culturale.

În ceea ce privește **evoluția numărului total**, în perioada studiată, surprinsă în Figura 4, este înregistrată o **scădere de 1,7%, de la 178 la 175**, cu mici fluctuații anuale, cele mai însemnate fiind în perioada 2020-2021, până la 167.

Figura 4 - Evoluția numărului de instituții și companii de spectacole și concerte, în perioada 2018-2023.

Sursa: contribuția autorului, date INS prelucrate

Din perspectiva fiecărei categorii de instituții, **scăderi importante** sunt în rândul: **teatrelor dramatice**, unde în perioada 2018-2023 s-au

desființat 3 unități – actual 62; **ansamblurilor artistice, trupe de dans și divertisment** care **au pierdut 4 unități** față de 2018 - actual 27, dar sunt totuși într-o revenire, ținând cont că în 2020 mai erau doar 19 din 31 (2018); **instituțiilor de circ** – a rămas o singură unitate din 3 existente în 2018. Cea mai semnificativă creștere o reprezintă **numărul centrelor culturale cu 4 unități** – actual 30.

Interesant de menționat este că trei tipuri de instituții și companii de spectacole au înregistrat creșteri, în ceea ce privește numărul unităților pe teritoriul României, chiar și în perioada pandemiei: *teatrele de păpuși și marionete (animație)* 2018 - **16** → 2020 - **18**, urmând totuși o scădere în perioada următoare → 2021 - **15** → 2023 - **16**; *filarmnici și orchestre simfonice* 2018 - **17** → 2020 - **19** → 2023 - **18** și *centrele culturale* 2018 - **26** → 2020 - **28** → 2023 - **30**. Potrivit datelor, singura categorie de instituții al cărei număr de unități a înregistrat creșteri fără turbulențe în perioada analizată a fost reprezentată de centrele culturale.

Primele rezultate, sintetizate în rândurile de mai sus, ne oferă un cadru general cu privire la participarea la viața culturală, în special la activitățile organizate de instituțiile și companiile de spectacole și concerte.

În cele ce urmează vom analiza datele statistice colectate de INS, din prisma itemilor propuși drept indicatori de performanță.

1. Media anuală a numărului de spectatori, raportat la 1000 de locuitori

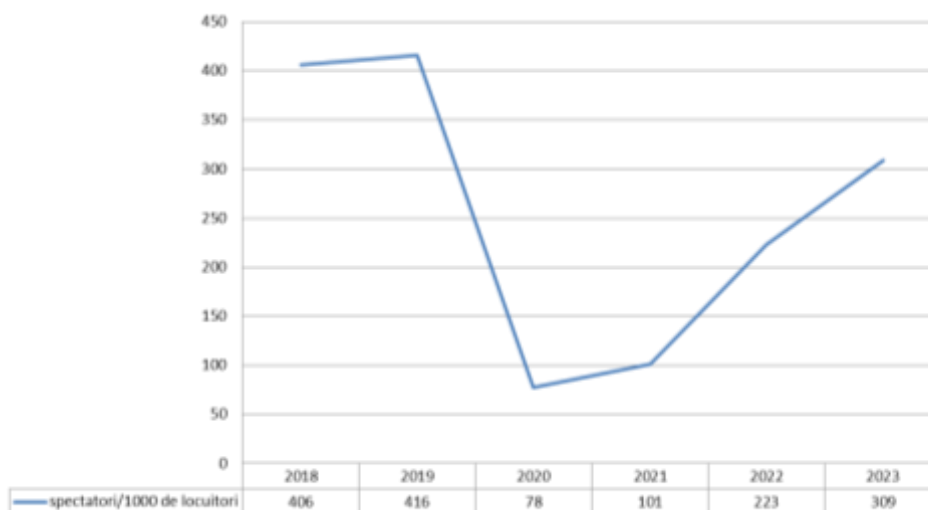
Primul item studiat face referire la evoluția participării la activitățile culturale, urmărind media anuală de spectatori raportată la 1000 de locuitori, în intervalul 2018-2023.

În Figura 5 sunt sintetizate principale date, extrase din datele furnizate de INS, din a căror analiză putem extrage următoarele concluzii:

- **Participarea la spectacole și concerte** în anul **2018** a fost la pragul de **40,6%**, urcând în anul **2019** până la **41,6%**;
- Anul pandemiei, 2020, a marcat o scădere de 82%, față de 2018, a participării la spectacole și concerte;
- Din anul 2021 începe o perioadă de creștere, iar ultimul an studiat – **2023** – atinge un prag al participării de **30,9%**;
- Deși, începând cu 2022, restricțiile specifice pandemiei au fost ridicate, totuși, 2023 înregistrează o participare mai scăzută cu 23% față de 2018.

Figura 5 - Evoluția numărului de spectatori (la instituții de spectacole și concerte), raportat la 1000 de locuitori, pentru perioada 2018-2023.

Sursa: contribuția autorului, date INS prelucrate

2. Media anuală a titlurilor de piese per unitate artistică studiată

Al doilea indicator studiat derivă din evoluția numărului anual de titluri de piese, spectacole, concerte, evenimente, între anii 2018 și 2023.

Prima mențiune care trebuie făcută este că nu este vorba de numărul de reprezentații (care face obiectul următorului item) sau de numărul de activități propriu-zise, ci doar de titluri unice.

În ceea ce privește **numărul total de titluri**, acesta **a scăzut** în perioada analizată **cu 8%, de la 29.660 la 27.280**, o scădere semnificativă, ținând cont că numărul de instituții a scăzut doar cu 1,7%. În mod paradoxal, scăderea a început din anul 2019 (deși, așa cum am văzut mai sus, participarea la activitățile organizate de instituțiile de spectacole și concerte a înregistrat cel mai mare procent în acest an – 42%), urmată de o scădere bruscă în anul de debut al pandemiei de Covid-19, 2020, 12.628, iar apoi o creștere până la 27.280 în 2023.

Dacă ne raportăm la fiecare categorie în parte, în perioada analizată au fost surprinse următoarele aspecte legate de numărul total de titluri:

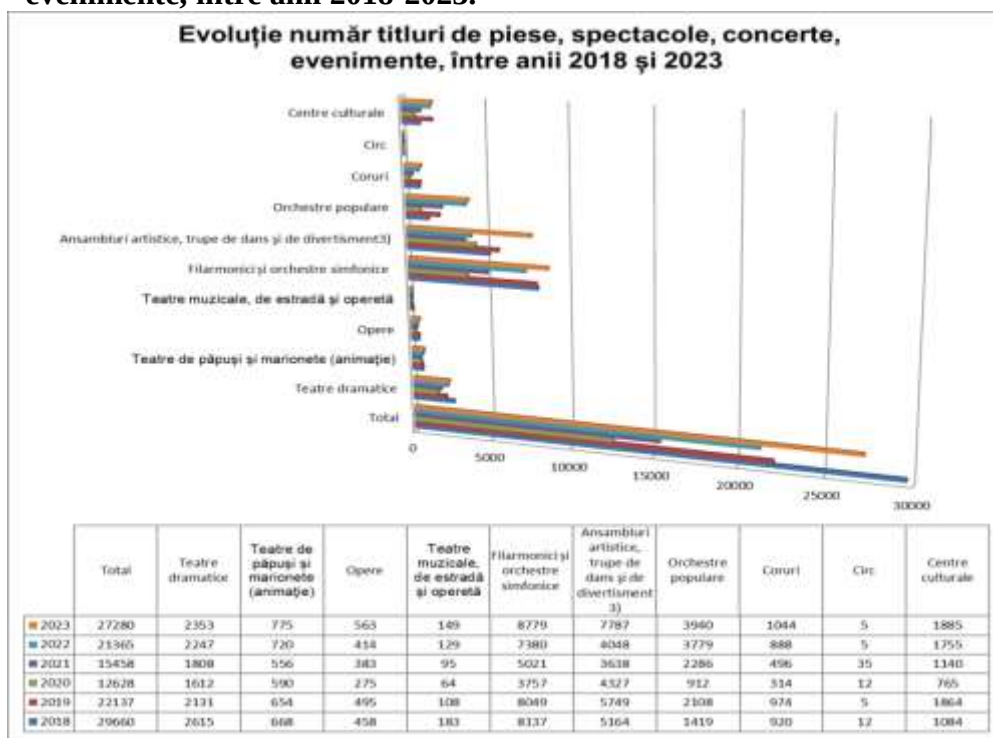
- Teatrele dramatice au înregistrat o scădere de 10%;
- Teatrele de păpuși și marionete (animație) – creștere de 16%;
- Operele – creștere de 20%;
- Teatrele muzicale, de estradă și operete – scădere de 18%;
- Filarmonicile și orchestrele simfonice – creștere de 8%;

- Ansamblurile artistice, trupele de dans și divertisment – creștere de 50%;
- Orchestrele populare – creștere 270%;
- Corurile – creștere de 13%;
- Circul – scădere de 58%;
- Centrele culturale – creștere de 74%.

În condițiile corelării cu fluctuația numărului de unități, cele mai spectaculoase creșteri sunt la orchestrele populare, unde numărul de unități este egal cu cel din 2018 și la centrele culturale, unde numărul de unități a crescut cu 15%.

Informațiile principale pentru acest indicator sunt sintetizate în Figura 6.

Figura 6 - Evoluția numerică a titlurilor de piese, spectacole, concerte și evenimente, între anii 2018-2023.

Sursa: contribuția autorului, date INS prelucrate

Pentru a putea avea o perspectivă comparativă, din punct de vedere al performanței organizaționale semnalate prin numărul anual de titluri, am raportat numărul total de titluri pe categorii de unitate pentru ultimul an de referință, 2023, la numărul total de unități din respectiva categorie. Dintr-o

perspectivă globală, cuprinzând toate instituțiile, rezultatul arată că media este de 156 titluri per unitate. Întrucât rezultatul nu este foarte relevant, deoarece organizațiile studiate sunt foarte diferite, atât din punct de vedere al organizării, cât și al tipurilor de spectacole, concerte și activități realizate și bineînțeles al resurselor (umane, economice și de infrastructură) necesare pentru realizarea acestora, am analizat fiecare categorie în parte, rezultând următoarele:

- Teatre dramatice – 14,5 titluri/unitate;
- Teatre de păpuși și marionete (animație) – 48,4 titluri/ unitate;
- Opere – 56,3 titluri/unitate;
- Teatre muzicale, de estradă și operete – 49,6 titluri/unitate;
- Filarmonici și orchestre simfonice – 487 titluri/unitate;
- Ansambluri artistice, trupe de dans și divertisment – 288 titluri/unitate;
- Orchestre populare – 788 titluri/unitate;
- Coruri – 348 titluri/unitate;
- Circ – 5 titluri/unitate;
- Centre culturale – 62,8 titluri/unitate.

În ceea ce privește organizațiile cu un număr impresionant de titluri raportat la număr de unități deschise trebuie menționat că un titlu poate să definească atât un spectacol sau eveniment întreg, cât și piese, recitaluri, concerte și mini-concerte instrumentale, vocale sau mixte, diverse reprezentații, numere de actorie etc.

3. Media anuală a numărului de reprezentații per unitate

Al treilea indicator studiat derivă din evoluția numărului de reprezentații efective susținute de către instituțiile și companiile de spectacole, în perioada 2018 – 2023.

În ceea ce privește **numărul total de reprezentații**, acesta **a scăzut** în perioada analizată **cu 8%**, de la 29.660 în 2018, la **27.280 în 2023**, fapt care se corelează și corespunde cu itemul precedent.

Prin raportare la fiecare categorie în parte, în perioada analizată au fost surprinse următoarele aspecte legate de numărul total de titluri:

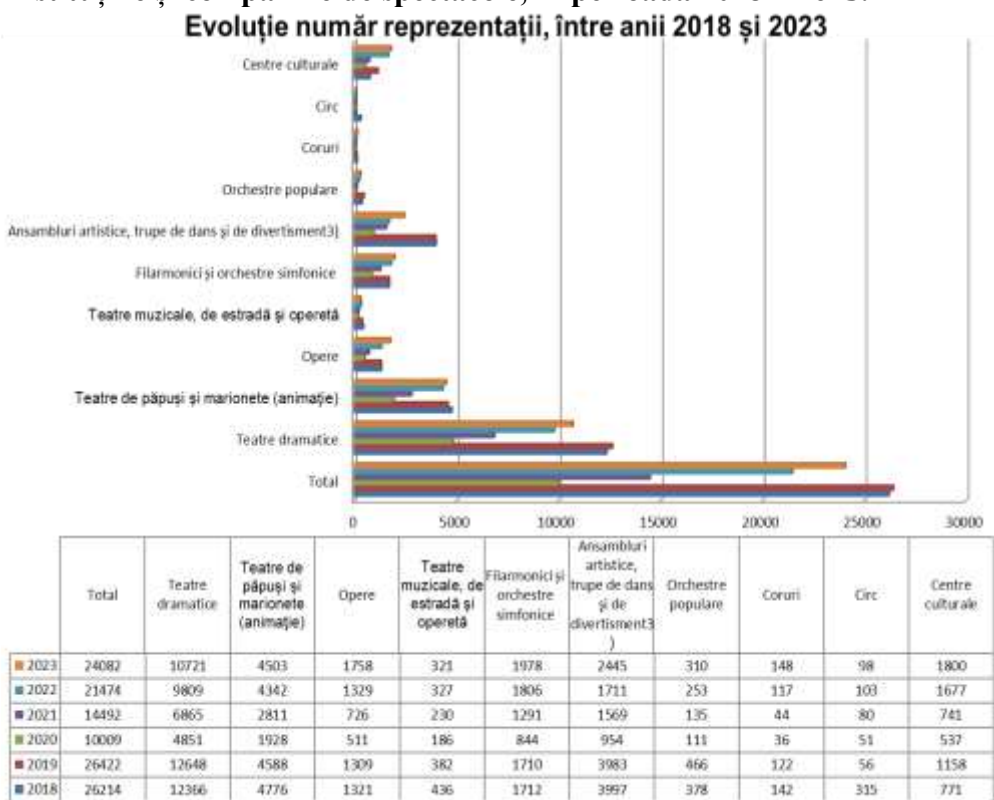
- Teatre dramatice au înregistrat – scădere de 13%;
- Teatre de păpuși și marionete (animație) – scădere de 6%;
- Opere – creștere de 33%;
- Teatre muzicale, de estradă și operete – scădere de 27%;
- Filarmonici și orchestre simfonice – creștere de 15%;

- Ansambluri artistice, trupe de dans și divertisment – creștere de 39%;
- Orchestre populare – scădere de 18%;
- Coruri – creștere 4,2%;
- Circ – scădere de 70%;
- Centre culturale – creștere de 134%.

Creșterea cea mai mare este realizată de centrele culturale, în condițiile creșterii cu doar aproximativ 15% a numărului de unități, de la 26 (2018) la 30 (2019).

Figura 7 sintetizează datele principale pentru acest indicator.

Figura 7 - Evoluția numărului de reprezentații anuale susținute de către instituțiile și companiile de spectacole, în perioada 2018 – 2023.

Sursa: contribuția autorului, date INS prelucrate

Pentru perspectiva comparativă, din punct de vedere al performanței organizaționale, am raportat numărul total de reprezentații per total și per categorie de unitate pentru ultimul an de referință, 2023, la numărul total de unități, respectiv la unitățile existente în fiecare categorie.

Astfel, pentru ultimul an de referință – 2023, au rezultat următoarele date:

- Număr total instituții – 137,6 reprezentații/unitate;
- Teatrele dramatice – 66,1 reprezentații/unitate;
- Teatrele de păpuși și marionete (animație) – 281,4 reprezentații/unitate;
- Opere – 175,8 reprezentații /unitate;
- Teatre muzicale, de estradă și operete – 107 reprezentații/unitate;
- Filarmonici și orchestre simfonice – 109,8 reprezentații/unitate;
- Ansambluri artistice, trupe de dans și divertisment – 90,5 reprezentații/unitate;
- Orchestre populare – 62 reprezentații/unitate;
- Coruri – 49,3 reprezentații/unitate;
- Circ – 98 reprezentații/unitate;
- Centre culturale – 60 reprezentații/unitate.

4. Media anuală a numărului de spectatori per unitate;

Al patrulea indicator studiat derivă din evoluția numărului anual de spectatori ai instituțiilor și companiilor de spectacole pentru anii cuprinși între 2018 și 2023.

În ceea ce privește **numărul total de spectatori**, acesta **a scăzut** în perioada analizată **cu 22%**, de la 7.921.000 la **6.148.000**. Limita de jos, 1.506.000 de spectatori a fost atinsă în 2020, marcând o scădere de 87% față de anul precedent.

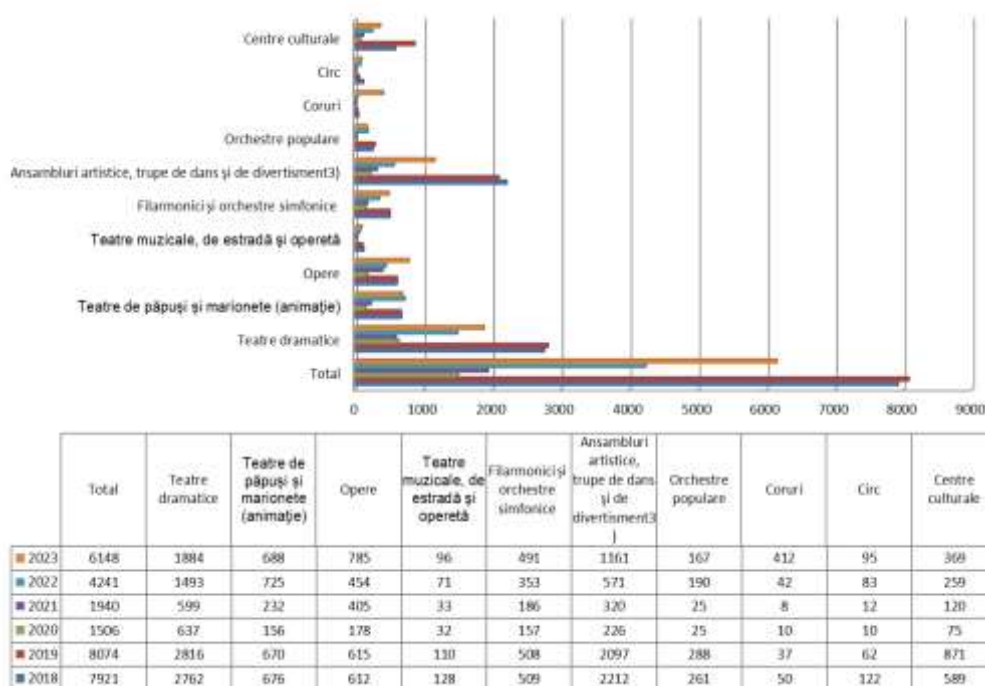
Din perspectiva fiecărei categorii în parte, în perioada analizată au fost surprinse următoarele aspecte legate de numărul anual de spectatori, prezenți la diversele reprezentații:

- Teatrele dramatice au înregistrat o scădere de 32%;
- Teatrele de păpuși și marionete (animație) – creștere de 1,7%;
- Operele – creștere de 28%;
- Teatrele muzicale, de estradă și operete – scădere de 27%;
- Filarmonicile și orchestrele simfonice – scădere de 3,6%;
- Ansamblurile artistice, trupele de dans și divertisment – scădere de 47%;
- Orchestrele populare – scădere de 36%;
- Corurile – creștere de 724%;
- Circul – scădere de 22%;

- Centrele culturale – scădere de 37%.

Informațiile principale pentru acest indicator sunt sintetizate în Figura 8.

Figura 8 - Evoluția numărului anual de spectatori ai instituțiilor și companiilor de spectacole pentru anii cuprinși între 2018 și 2023.

Sursa: contribuția autorului, date INS prelucrate

Și în cazul acestui item, pentru o perspectivă comparativă a participării la evenimente a publicului țintă, din punct de vedere al performanței organizaționale, am raportat numărul anual de spectatori per total și per categorie de unitate pentru ultimul an de referință, 2023, la numărul total de unități, respectiv din fiecare categorie în parte.

Astfel, pentru ultimul an de referință, 2023, au rezultat următoarele date:

- Număr total instituții – 35.130 spectatori/unitate;
- Teatre dramatice 30.380 spectatori/unitate;
- Teatre de păpuși și marionete (animație) – 43.000 spectatori/unitate;
- Opere – 78.500 spectatori/unitate;
- Teatre muzicale, de estradă și operete – 32.000 spectatori/unitate;

- Filarmonici și orchestre simfonice – 27.270 spectatori/ unitate;
- Ansambluri artistice, trupe de dans și divertisment – 43.000 spectatori/unitate;
- Orchestre populare – 33.400 spectatori/unitate;
- Coruri – 137.330 spectatori/unitate;
- Circ – 95.000 spectatori/unitate;
- Centre culturale – 12.300 spectatori/unitate.

5. Media numărului de locuri în sală per unitate;

Ultimul indicator studiat urmărește evoluția numărului de locuri disponibile pentru spectatori în sălile unităților de spectacole și concerte, în intervalul studiat, 2018 – 2023.

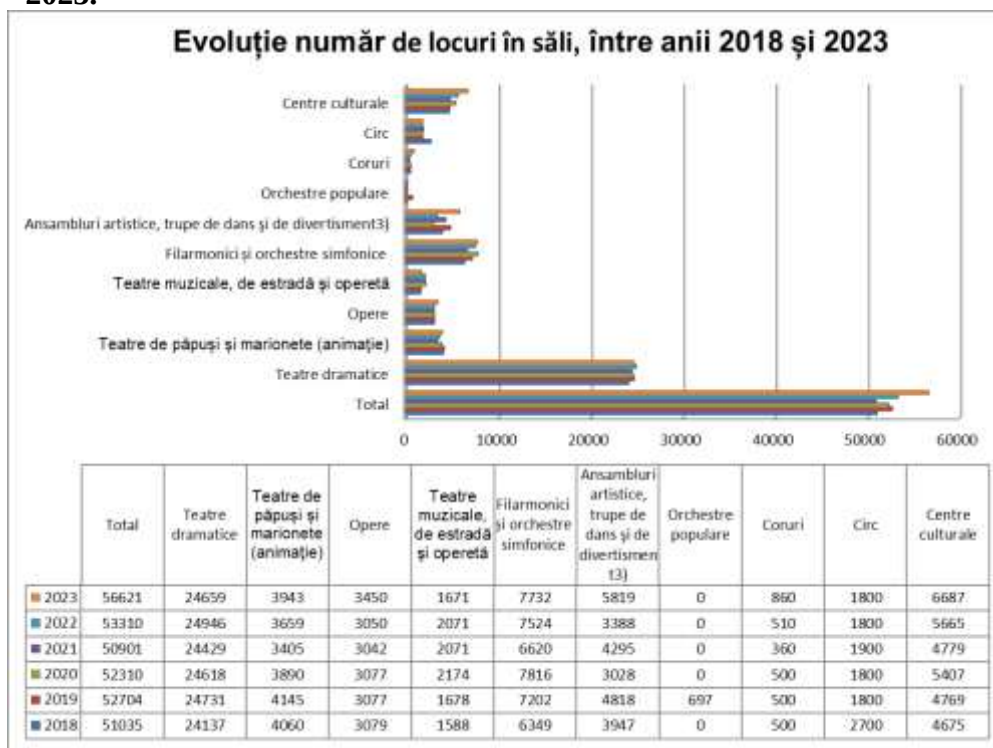
În ceea ce privește **numărul total de locuri disponibile**, acesta **a crescut**, în perioada analizată, **cu 11%**, de la 51.035 de locuri în 2018 la **56.621** în 2023.

Prin raportare la fiecare categorie în parte, în perioada analizată au fost surprinse următoarele aspecte legate de numărul anual de spectatori, prezenți la diversele reprezentații:

- Teatrele dramatice au înregistrat o creștere de 2,1%;
- Teatrele de păpuși și marionete (animație) – scădere de 2,8%;
- Operele – creștere de 12%;
- Teatrele muzicale, de estradă și operete – scădere de 5,2%;
- Filarmonicile și orchestrele simfonice – creștere de 22%;
- Ansamblurile artistice, trupe de dans și divertisment – creștere de 47,5%;
- Orchestrele populare ----
- Corurile – creștere de 72%;
- Circul – scădere de 33,3%;
- Centrele culturale – creștere de 43%.

Informațiile principale pentru acest indicator sunt sintetizate în Figura 9.

Figura 9 - Evoluția numărului de locuri disponibile pentru spectatori în sălile unităților de spectacole și concerte, în intervalul studiat, 2018 – 2023.

Sursa: contribuția autorului, date INS prelucrate

Pentru perspectiva comparativă, din punct de vedere al performanței organizaționale, am raportat numărul total de locuri disponibile în săli per total și per fiecare categorie de unitate pentru ultimul an de referință, 2023, la numărul total de unități, respectiv din fiecare categorie în parte. Astfel vom avea un cadru comparativ de evaluare a infrastructurii instituționale.

Astfel, pentru ultimul an de referință, 2023, au rezultat următoarele date:

- Număr total instituții – 323,5 locuri în săli/ unitate;
- Teatre dramatice 397,7 locuri în săli/ unitate;
- Teatre de păpuși și marionete (animație) – 246,4 locuri în săli/ unitate;
- Opere – 345 locuri în săli/ unitate;
- Teatre muzicale, de estradă și operete – 557 locuri în săli/ unitate;
- Filarmonici și orchestre simfonice – 429,5 locuri în săli/ unitate;

- Ansambluri artistice, trupe de dans și divertisment – 215,5 locuri în săli/ unitate;
- Orchestre populare – 0 locuri în săli/ unitate;
- Coruri – 286,6 locuri în săli/ unitate;
- Circ – 1800 locuri în săli/ unitate;
- Centre culturale – 229,9 locuri în săli/ unitate.

Corelarea datelor evidențiate privind evoluția activității pentru toate instituțiile de spectacole și concerte, conform itemilor propuși, este evidențiată în tabelele (1-11) de mai jos:

Tabel 1 - Evoluția generală 2018-2013 pentru toate instituțiile analizate.

Evoluție 2018-2023	TOTAL
Nr. instituții și companii spectacole	-1,7%
Nr. titluri de piese, spectacole, concerte, evenimente	-8%
Nr. reprezentații	-8%
Nr. spectatori	-22%
Nr. locuri în sală	+11%

Sursa: contribuția autorului

Tabel 2 - Teatre dramatice – evoluție 2018-2023.

Evoluție 2018-2023	Teatre dramatice
Nr. instituții și companii spectacole	-4,6%
Nr. titluri de piese, spectacole, concerte, evenimente	-10%
Nr. reprezentații	-13%
Nr. spectatori	-32%
Nr. locuri în sală	+2,1%

Sursa: contribuția autorului

Tabel 3 - Teatrele de păpuși și marionete (animație) – evoluție 2018-2023.

Evoluție 2018-2023	Teatre de păpuși și marionete (animație)
Nr. instituții și companii spectacole	-
Nr. titluri de piese, spectacole, concerte, evenimente	+16%
Nr. reprezentații	-6%
Nr. spectatori	+1,7%
Nr. locuri în sală	-2,8%

Sursa: contribuția autorului**Tabel 4 - Opere – evoluție 2018-2023.**

Evoluție 2018-2023	Opere
Nr. instituții și companii spectacole	+11%
Nr. titluri de piese, spectacole, concerte, evenimente	+20%
Nr. reprezentații	+33%
Nr. spectatori	+28%
Nr. locuri în sală	+5,2%

Sursa: contribuția autorului**Tabel 5 - Teatre muzicale, de estradă și operete – evoluție 2018-2023.**

Evoluție 2018-2023	Teatre muzicale, de estradă și operete
Nr. instituții și companii spectacole	-20%
Nr. titluri de piese, spectacole, concerte, evenimente	-18%
Nr. reprezentații	-27%
Nr. spectatori	-27%
Nr. locuri în sală	+5,2%

Sursa: contribuția autorului**Tabel 6 - Filarmonici și orchestre simfonice – evoluție 2018-2023.**

Evoluție 2018-2023	Filarmonici și orchestre simfonice
Nr. instituții și companii spectacole	+5,8%
Nr. titluri de piese, spectacole, concerte, evenimente	+8%
Nr. reprezentații	+15%
Nr. spectatori	-3,6%
Nr. locuri în sală	+22%

Sursa: contribuția autorului

Tabel 7 - Ansambluri artistice, trupe de dans și divertisment – evoluție 2018-2023.

Evoluție 2018-2023	Ansambluri artistice, trupe de dans și divertisment
Nr. instituții și companii spectacole	-12,9%
Nr. titluri de piese, spectacole, concerte, evenimente	+50%
Nr. reprezentații	-39%
Nr. spectatori	-47%
Nr. locuri în sală	+47,5%

Sursa: contribuția autorului

Tabel 8 - Orchestre populare – evoluție 2018-2023.

Evoluție 2018-2023	Orchestre populare
Nr. instituții și companii spectacole	-
Nr. titluri de piese, spectacole, concerte, evenimente	+270%
Nr. reprezentații	-18%
Nr. spectatori	-36%
Nr. locuri în sală	-

Sursa: contribuția autorului

Tabel 9 - Coruri – evoluție 2018-2023.

Evoluție 2018-2023	Coruri
Nr. instituții și companii spectacole	+50%
Nr. titluri de piese, spectacole, concerte, evenimente	+13%
Nr. reprezentații	-4,2%
Nr. spectatori	-724%
Nr. locuri în sală	+72%

Sursa: contribuția autorului

Tabel 10 - Circ – evoluție 2018-2023.

Evoluție 2018-2023	Circ
Nr. instituții și companii spectacole	-66,6%
Nr. titluri de piese, spectacole, concerte, evenimente	-58%
Nr. reprezentații	-70%
Nr. spectatori	-22%
Nr. locuri în sală	+33,3%

Sursa: contribuția autorului**Tabel 11 - Centre culturale – evoluție 2018-2023.**

Evoluție 2018-2023	Centre culturale
Nr. instituții și companii spectacole	+15,3%
Nr. titluri de piese, spectacole, concerte, evenimente	+74%
Nr. reprezentații	+134%
Nr. spectatori	-37%
Nr. locuri în sală	+43%

Sursa: contribuția autorului

Informațiile prezentate mai sus sunt sintetizate în Tabelului 12, fapt ce ne ajută să avem o vedere de ansamblu și să descoperim valorile maxime, pozitive și negative, de evoluție sau involuție, în perioada studiată, înregistrate de itemii propuși.

Tabel 12. Evoluție generală 2018-2023 pentru toate instituțiile analizate.

Crt.	Total	Teatre drama tice	Păpuși	Opere	Teatre muzicale	Filarmo nici	Ansam bluri	Orches tre	Coruri	Circ	Centre culturale
Nr. instituții	-1,7%	-4,6%	-	+11%	-20%	+5,8%	-12,9%	-	+50%	-66,6%	+15,3%
Nr. titluri	-8%	-10%	+16%	+20%	-18%	+8%	+50%	+270%	+13%	-58%	+74%
Nr. reprezentații	-8%	-13%	-6%	+33%	-27%	+15%	-39%	-18%	-4,2%	-70%	+134%
Nr. spectatori	-22%	-32%	+1,7%	+28%	-27%	-3,6%	-47%	-36%	-724%	-22%	-37%
Nr. locuri în sală	+11%	+2,1%	-2,8%	+5,2%	+5,2%	+22%	+47,5%	-	+72%	+33,3%	+43%

Sursa: contribuția autorului

1. Nr. de instituții și companii de spectacole și concerte

- Coruri **+50%**;
  - Circ **-66,6%**.
2. Nr. de titluri de piese, spectacole, concerte și evenimente
- Orchestre **+270%**;
  - Circ **-58%**.
3. Nr. de reprezentații
- Centre culturale **+134%**;
  - Circ **-70%**.
4. Nr. de spectatori la evenimente
- Opere **+28%**;
  - Coruri **-724%**.
5. Nr. locuri în sală
- Coruri **+72%**;
  - Teatrele de păpuși și marionete **-2,8%**.

În ceea ce privește valorile înregistrate în anul 2023 raportate la numărul total de instituții și la fiecare categorie în parte, media acestora este sintetizată în Tabelul 13.

Tabelul 13. Valori înregistrate în 2023, raportate la numărul instituțiilor active

Crt.	Total	Teatre drama tice	Păpuși	Opere	Teatre muzicale	Filarmo nici	Ansam bluri	Orches tre	Coruri	Circ	Centre culturale
Nr. titluri	156	14,5	48,4	56,3	49,6	587	288	788	348	5	62,8
Nr. reprezentații	137,6	66,1	281,4	175,8	107	109,8	90,5	62	49,3	98	60
Nr. spectatori	30.380	43.000	78.500	32.000	27.270	43.000	33.400	37.330	137.330	95.000	12.300
Nr. locuri în sală	323,5	397,7	246,4	345	557	429,5	215,5	-	286,6	1.800	222,9

Sursa: contribuția autorului

Concluzii

Prezenta cercetare aduce perspective noi cu privire la utilitatea folosirii unor instrumente cu un acces facil – statisticile și rapoartele din domeniul cultural, publicate cu o periodicitate anuală – pentru îmbunătățirea performanței managementului instituțiilor de spectacole și concerte.

Pentru managementul unei organizații, datele colectate, analizate și prezentate în acest demers științific se pot constitui într-un instrument-etalon de comparație a activității artistice și a managementului instituțiilor culturale de spectacole și concerte în general, cu propria activitate.

Itemii propuși s-au calificat drept indicatori de performanță veridici pentru verificarea încadrării unei organizații/instituții de spectacole și concerte în trendul național.

O cale mai sigură ar fi o examinare proprie a evoluției multidimensionale și multianuale a instituției, cu programe de tip BSC (Balanced Score Card Management) – aplicat cu rezultate edificatoare la Opera Lirică din Boston (Weinstein & Bukovinsky, 2009) sau la Universitatea Federală din Viçosa, Brazilia pentru managementul Fundației Arthur Bernardes – FUNARBE (Gomes & Liddle 2009), evidențiat și de cercetări recente în sectorul cultural autohton (Ilie & Căpățînă & Schin, 2022) – însă rezultatele vor face referire doar la organizația în cauză. Acesta este un factor pozitiv în sine, ținând cont că fiecare instituție culturală este unică (din punct de vedere al obiectului de activitate, al patrimoniului, al resurselor necesare, al personalului, al produselor și serviciilor culturale oferite, al beneficiarilor direcți, indirecti și potențiali, al autorităților finanțatoare și de reglementare ș.a.), dar, întrucât trăim într-o competiție continuă, mai ales din punct de vedere economic, iar fondurile disponibile sunt întotdeauna limitate, este absolut necesar să studiem imaginea de ansamblu și să vedem unde ne situăm din punct de vedere al concurenței, urmărind, bineînțeles, transparența, eficacitatea și mai ales plusvaloarea adusă beneficiarilor și comunității care, până la urmă, sunt principala sursă de finanțare (directă, prin achiziții de bunuri și servicii culturale și indirectă, prin plata taxelor și impozitelor).

Indicatorii de performanță pot fi verificați atât prin efectele produse (necesită resurse mari pentru a putea fi surprinse și captate toate efectele directe și indirecte, pe termen scurt și lung), cât și prin comparație cu alte instituții asemănătoare, având ca exemplu informațiile prezentate în această lucrare și urmărind mediile naționale anuale din datele puse la dispoziție de INS și INCFC .

Bibliografie

1. Hotărâre Guvern nr. 7/2023 pentru aprobarea Strategiei Sectoriale în Domeniul Culturii 2023 – 2030;
2. Gomes, R. C., & Liddle, J. (2009). The balanced scorecard as a performance management tool for third sector organizations: the case of the Arthur Bernardes Foundation, Brazil. *BAR-Brazilian Administration Review*, 6, 354-366, Available online at <http://www.anpad.org.br/bar>;
3. Ilie C., Căpățînă A., Schin G (2022) „Balanced Scorecard Applied to Museums: The Solution for Assessing Organizational Performances in this Sector”, *Annals of “Dunarea de Jos” University of Galati, Fascicle I. Economics and Applied Informatics Years XXVIII –no.2, 2022*;

4. INCFC (2019). Vitalitatea culturală a orașelor din România, ediția 2018, Editura Universul Academic, București;
5. INCFC (2021). Vitalitatea culturală. Topul performanțelor culturale urbane, ediția 2021, Editura Universul Academic, București;
6. INCFC (2021). Tendințe ale consumului cultural în pandemie, edițiile I și II, Editura Universul Academic, București;
7. INCFC (2023). Barometru de consum cultural 2022. Participare culturală și perspective democratice, Editura Universul Academic, București;
8. INCFC (2019). Barometru de consum cultural 2018. Dinamica sectorului cultural în anul centenarului Marii Uniri, Editura Universul Academic, București;
9. INCFC (2020). Barometru de consum cultural 2019. Exeperiența și practicile culturale de timp liber, Editura Universul Academic, București;
10. INS (2019). Activitatea unităților cultural artistice - anul 2018;
11. INS (2020). Activitatea unităților cultural artistice - anul 2019;
12. INS (2021). Activitatea unităților cultural artistice - anul 2020;
13. INS (2022). Activitatea unităților cultural artistice - anul 2021;
14. INS (2023). Activitatea unităților cultural artistice - anul 2022;
15. INS (2024). Activitatea unităților cultural artistice - anul 2023;
16. Weinstein, L., & Bukovinsky, D. (2009). Use of the balanced scorecard and performance metrics to achieve operational and strategic alignment in arts and culture not-for-profits. *International Journal of Arts Management*, 42-55.